

Vigtige domme fra EU-Domstolen siden sidst

(12. juni 2025)

v/ Christel Maertens, Udenrigsministeriet og Nina Holst-Christensen, Justitsministeriet

Grundlæggende rettigheder

- Store Afdelings dom af 18. december 2025, sag C-417/23, Slagelse Almennyttige Boligselskab.
- Østre Landsret havde stillet to præjudicielle spørgsmål den 30. juni 2023 til EU-Domstolen, der grundlæggende handler om, hvorvidt **almenboliglovens parallelsamfundskriterium om ikke-vestlige indvandrere og efterkommere** er foreneligt med EU's direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om princippet om etnisk ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse.
- Store Afdeling besvarede spørgsmålene den 18. december 2025 i 177 præmisser (omkring 2 ½ år efter)!!

- Østre Landsret havde stillet spørgsmålene ifm fem tvister mellem på den ene side Slagelse Almennyttige Boligselskab, Afdeling Schackenborgvænge, Mjølnerparken og Social- og Boligministeriet og på den anden side lejere fra disse almene familieboliger, der var blevet opsagt eller forventes at blive opsagt.
- Almenboliglovens § 168 a pålægger almene boligorganisationer at udarbejde udviklingsplaner for **omdannelsesområder (tidligere hårde ghettoområder)** med henblik på inden den 1. januar 2030 at nedbringe andelen af almene familieboliger til højst 40 % af alle boliger i det pågældende omdannelsesområde.

- Almenboliglovens § 61 a:

Ved et **udsat boligområde** forstås et område, hvor **mindst to af følgende kriterier** er opfyldt [**socio-økonomiske kriterier**]:

- 1) Andelen af beboere i alderen 18-64 år, der er uden tilknytning til arbejdsmarked eller uddannelse, overstiger 40% opgjort som gennemsnittet over de seneste 2 år.
- 2) Andelen af beboere dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer udgør mindst tre gange landsgennemsnittet opgjort som gennemsnittet over de seneste 2 år.
- 3) Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der alene har en grundskoleuddannelse, overstiger 60%.
- 4) Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år i området eksklusive uddannelsessøgende udgør mindre end 55% af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen.

2. Ved et **parallelsamfund (tidligere ghettoområde)** forstås et **boligområde**, hvor **andelen af indvandrere og efterkommere fra ikkevestlige lande overstiger 50%, og hvor mindst to af kriterierne i stk. 1 er opfyldt.**

[...]

4. Ved et **omdannelsesområde (tidligere hårdt ghettoområde)** forstås et boligområde, som **de seneste 5 år har opfyldt betingelserne i stk. 2.**

- Almenboliglovens §§ 61 a og 168 a skal ses som led i en samlet indsats mod parallelsamfund. Der foretages massive offentlige investeringer i udsatte boligområder og især i omdannelsesområder med henblik på at understøtte den fysiske omdannelse af områderne. Dette sker bl.a. gennem Landsbyggefonden og de almene boligorganisationer.
- I den politiske aftale om finansiering af indsatsen mod parallelsamfund er der afsat en økonomisk ramme på 10 mia. kr. i Landsbyggefonden. Og Landsbyggefonden har for perioden 2019-2026 opgjort afsatte og forbrugte midler i omdannelsesområder til omkring 16 mia. kr. Hertil skal lægges øvrige lokale investeringer fra kommuner, private investorer og fonde.

- Det fremgik af forelæggelseskendelsen, at begrebet »ikkevestlige lande« i almenboligloven stammer fra Danmarks Statistik og udgøres af alle andre lande end EU-medlemsstaterne, Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, UK, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.
- Det fremgik også heraf, at Danmarks Statistik definerer en »indvandrer« som en person, der er født i udlandet, hvor ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. En »efterkommer« defineres som en person, der er født i Danmark, men hvis forældre ikke både er født i Danmark og er danske statsborgere, eller hvis forældre, selv om de er født i Danmark og har opnået dansk statsborgerskab, også begge har bevaret deres udenlandske statsborgerskab.

- EU-Domstolen forholdt sig til **fire** hovedspørgsmål:
- For det **første** om tvisterne overhovedet var omfattet af det **materielle anvendelsesområde** for ligebehandlingsdirektivet.
- For det **andet** udtalte den sig om, **hvilke elementer som indgår i vurderingen af, om almenboliglovens kriterium om »ikkevestlige lande« udgør »etnisk oprindelse«** i ligebehandlingsdirektivet.
- For det **tredje** udtalte den sig om, hvorvidt der foreligger **direkte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse** efter ligebehandlingsdirektivet.

- For det **fjerde** udtalte den sig om, hvorvidt der foreligger **indirekte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse** efter ligebehandlingsdirektivet.
- **MEN** EU-Domstolens Store Afdeling overlod den endelige vurdering af disse fire hovedspørgsmål til Østre Landsret!

- Med hensyn til **det materielle anvendelsesområde for direktivet** konstaterede Domstolen, at det danske system for almene familieboliger mod betaling **må antages at udgøre økonomisk virksomhed og dermed levering af tjenesteydelser, som er omfattet af direktivets anvendelsesområde.**
- I forhold til begrebet »**etnisk oprindelse**« bemærkede EUD, at **begrebet ikke er defineret i direktivet**, men at Domstolen allerede har udtalt i sin praksis, at begrebet bygger på den opfattelse, at samfundsgrupper *bl.a.* kendetegnes ved indbyrdes at have **samme** nationalitet, religiøse overbevisning, sprog, kulturelle baggrund, traditioner og levested.
- I henhold til denne praksis fremgår det for det **første**, at **opregningen af disse kriterier ikke er udtømmende**, og for det **andet** at en etnisk oprindelse **ikke kan fastlægges på grundlag af et enkelt kriterium**, men derimod skal vurderes på grundlag af en række forhold, hvoraf visse har objektiv karakter og andre har subjektiv karakter. Selv om **hverken kriteriet om en persons nationalitet eller kriteriet om en persons fødeland i sig selv er tilstrækkeligt til at begrunde** en sådan formodning om et tilhørsforhold til en etnisk gruppe, **kan der tages hensyn til begge disse kriterier, sammenholdt med andre forhold**, med henblik på at vurdere, om der foreligger direkte forskelsbehandling på grund af »etnisk oprindelse« efter direktivet.
- Og Domstolen tilføjede, at **den omstændighed alene, at et generelt kriterium som kriteriet om »indvandrere og efterkommere fra ikkevestlige lande« kan anses for at omfatte en flerhed af etniske oprindelser, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at udelukke, at et sådant generelt kriterium er baseret på de pågældende personers etniske oprindelse.**

- Også **forarbejderne** til almenboligloven kan bidrage til vurderingen af, om kriteriet »indvandrere og efterkommere fra ikkevestlige lande« udgør **direkte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse**.
- Domstolen bemærkede, at **ordningen synes at indebære en øget risiko for førtidig opsigelse og tab af bolig** for beboere i omdannelsesområder sammenlignet med beboere i andre udsatte boligområder.
- Domstolen tilføjede, at den **stødende og stigmatiserende karakter** af visse kvalificeringer, der anvendes i en lovgivning eller i forarbejderne hertil, også kan være relevant mhp at afgøre, om der foreligger en ringere behandling af personer med en bestemt etnisk oprindelse.
- For så vidt angår **bevisbyrden** bemærkede Domstolen, at hvis landsretten måtte finde, at der foreligger en formodning om direkte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse, så overgår bevisbyrden til Social- og Boligministeriet, der i så fald skal bevise, at parallelsamfundskriteriet ikke udgør forskelsbehandling i strid med direktivet.
- Ift spørgsmålet om **indirekte forskelsbehandling** fremhævede Domstolen, at medlemsstaterne principielt har **vide skønsmålinger** til at vedtage foranstaltninger til sikring af social sammenhørighed og integration, herunder inden for byplanlægning og boligpolitik.
- Domstolen anførte endvidere, at der ved **proportionalitetsvurderingen** i forbindelse med tabet af en bolig skal lægges vægt på, om der stilles effektiv genhusning til rådighed, hvilket kan mildne alvoren af indgrebet.

- Som nævnt overlod EU-Domstolens Store Afdeling den endelige vurdering af de fire hovedspørgsmål til Østre Landsret.
- EU-Domstolens Store Afdeling har ikke taget stilling til, om almenboliglovens ordning om parallelsamfund og omdannelsesområder er i strid med ligebehandlingsdirektivet. **Op til de danske domstole at afgøre!!!**
- Foruden sagerne ved Østre Landsret verserer der tilsvarende retssager – der er sat i bero i afventning af EU-dommen – ved Retten i Aarhus (Gellerupparken), Vestre Landsret (Bispehaven), en række boligsager ved boligretterne, klagesager ved Ligebehandlingsnævnet (Birkeparken i Vollsmose i Odense) og i Højesteret (Nøjsomhed). Der er berammet hovedforhandling i Højesteret i november 2026 (dog tale om en **frivillig** helhedsplan for at undgå at blive et omdannelsesområde pr. 1.12.2021).

TEUF's præambel og principperne; dom af 29. januar 2026, sag C-311/24, Bundeswettbewerbsbehörde

- Indenfor de seneste 10 år har EU-Domstolen i sin praksis nærmere udmøntet, hvilke krav det **EU-retlige proportionalitetskrav stiller til medlemsstaterne, når de fastsætter sanktioner** for overtrædelse af f.eks. en national bestemmelse, der implementerer en EU-retsakt.
- Spørgsmålet i sagen var, om der forelå en **samlet overtrædelse eller særskilte overtrædelser** på baggrund af **samme faktiske situation**, og om det var muligt for medlemsstaten at fastsætte et **loft** over bødens størrelse .
- Efter direktivets artikel 6 skal medlemsstaterne sikre, at de sanktioner, som de retshåndhævende myndigheder råder over, er **"effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning, under hensyntagen til overtrædelsens art, varighed, gentagne karakter og grovhed"**.

I dommens præmis 48-55 fremkommer Domstolen med følgende præciseringer:

Direktivets artikel 6 ”skal fortolkes således, at den **principielt ikke er til hinder** for en national lovgivning, der fastsætter, at **flere former for urimelig handelspraksis, der er forbudt i henhold til dette direktivs artikel 3, stk. 1, sammen kvalificeres som en samlet overtrædelse, der kun kan give anledning til en enkelt bøde.**

49. For det **andet** skal det afgøres, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 2019/633 skal fortolkes således, at bestemmelsen **ikke desto mindre er til hinder for en sådan national lovgivning, når den fastsætter et loft for den bøde**, der er fastsat for at sanktionere denne helhed af former for praksis, **der sammen kvalificeres som en samlet overtrædelse.**

50. I denne henseende bestemmer dette direktivs artikel 6, stk. 1, andet afsnit, at de sanktioner, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, første afsnit, litra e), skal være **effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning, under hensyntagen til overtrædelsens art, varighed, gentagne karakter og grovhed.**

51. Hvad særligt angår **proportionalitetsprincippet** har Domstolen præciseret, at **dette princip kræver, at der ved fastsættelsen af sanktionen og bødens størrelse tages hensyn til de konkrete omstændigheder i sagen** (jf. i denne retning dom af 19.10.2023, G. ST. T. (Straffens proportionalitet i tilfælde af krænkelse) (C-655/21, EU:C:2023:791, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis). **Tilsvarende må de repressive foranstaltninger ikke overskride grænserne for, hvad der er nødvendigt for gennemførelsen af de formål, der forfølges med den pågældende lovgivning** (jf. i denne retning dom af 23.11.2023, J.P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis). **Forholdsmæssigheden vurderes således konkret i forhold til de formål, der forfølges med den pågældende repressive foranstaltning.**

52. Dette krav forudsætter ligesom de krav, der fremgår af nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, andet afsnit, at den nationale håndhævende myndighed eller den nationale ret, som har ansvaret for at sanktionere de forbud, der følger af samme direktivs artikel 3, **råder over den nødvendige skønsbeføjelse til at fastsætte en sanktion, der er i overensstemmelse med samtlige disse krav.**

53. Når flere former for urimelig handelspraksis, der er forbudt i henhold til artikel 3 i direktiv 2019/633, sammen kvalificeres som en samlet overtrædelse, således at de kun kan give anledning til pålæggelse af en enkelt bøde med et loft, er det muligt, at den håndhævende myndighed eller den ret, der er ansvarlig for at fastsætte størrelsen af denne bøde, i visse tilfælde fratages den skønsbeføjelse, der er nødvendig for at opfylde de nævnte krav.

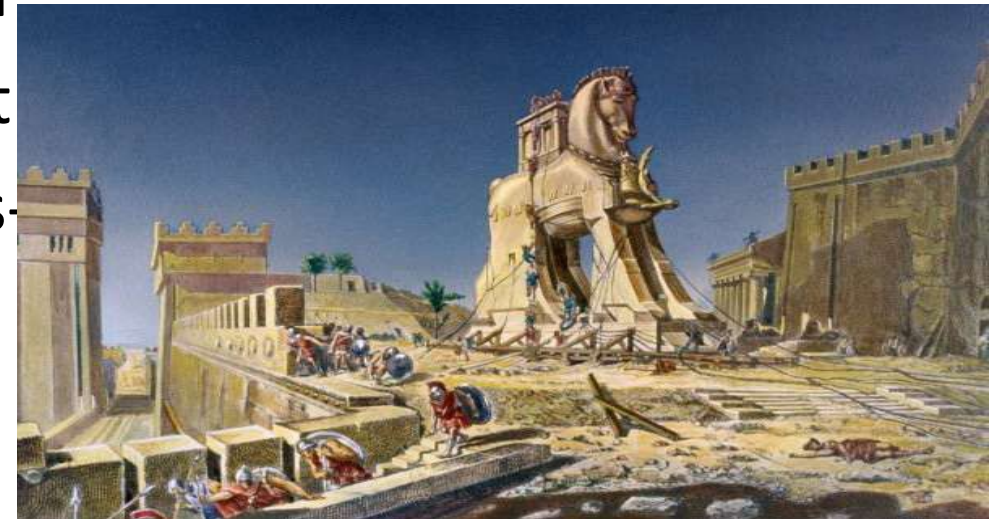
54. Dette kan navnlig være tilfældet, når det maksimale bødebeløb, der er fastsat i den nationale lovgivning, er langt lavere end den mulige økonomiske gevinst, som køberen forventede ved at afkræve et stort antal af sine leverandører betalinger uden forbindelse med salg af disse leverandørers landbrugs- og fødevarer. Når det samlede beløb for disse betalinger i vidt omfang overstiger loftet for bøden, kan den samlede maksimale sanktion for samtlige disse ulovlige former for praksis nemlig ikke være tilstrækkelig til at sikre den ønskede afskrækkende virkning eller være effektiv og i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet”.

- EU-Domstolen overlod det herefter til den østrigske forelæggende ret at vurdere, om den rådede **over den nødvendige skønsbeføjelse til at fastsætte bødens størrelse i overensstemmelse med de krav, der er fastsat i direktivets artikel 6.** I tilknytning hertil anviste EU-Domstolen, at den forelæggende ret herved bl.a. skal tage hensyn til **størrelsen af køberens forventede økonomiske gevinst** ved at afkræve et stort antal af sine leverandører betalinger, der er uden forbindelse til salg af deres landbrugs- og fødevarer, **i forhold til det loft, der er fastsat for bøden for alle disse ulovlige betalinger.**

Ikke-forskelsbehandling og unionsborgerskab, Store Afdelings dom af 25. november 2026, sag C-713/23, Wojewoda Mazowiecki

- Er Polen forpligtet til at anerkende en vielsesattest for et homoseksuelt par udstedt i Tyskland og registrere denne i det polske civilstandsregister, når ægteskab i Polen kun kan indgås mellem mand og en kvinde?
- J. Cupriak-Trojan har både polsk og tysk statsborgerskab og M. Trojan er polsk statsborger. Parret blev gift i Berlin i juni 2018, hvor de havde bopæl og fortsat havde det på tidspunktet for forelæggelseskendelsens indgivelse for EU-Domstolen.

- Parret ønskede at flytte til Polen og opholde sig der som ægtepar og ansøgte derfor de polske myndigheder om at få indført den tyske vielsesattest i det polske civilstandsregister. Fik afslag uht at polsk ret ikke hjemler ret til ægteskab mellem personer af samme køn.
- Ægtefællerne påklagede denne afgørelse til guvernøren i Mazowaze, der opretholdt afslaget. Parret indbragte herefter sagen for de polske domstole. Domstolen i første instans opretholdt afslaget, og parret appellerede dommen til den øverste domstol i forvaltningsretlige sager i Polen, der stillede et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af artikel 20 TEUF og artikel 21 TEUF sammenholdt med Chartrets artikel 7 om ret til familie- og privatliv og artikel 21 om forbud mod forskelsbehandling (når formålet **ikke er at opnå en afledt opholdsret**).

- EU-Domstolens Store Afdeling: Parret Trojan er begge unionsborgere, jf. artikel 20 TEUF og kan derfor påberåbe sig rettighederne efter artikel 21 TEUF, som omfatter retten til ved en **tilbagevenden til oprindelsesmedlemsstaten** at være ledsaget af deres familiemedlemmer, herunder deres ægtefælle.
- I Eind-dommen fra 2007 og i O. og B.-dommen fra 2014 fastslog EU-Domstolen, at såfremt der i forbindelse med en **unionsborgers reelle ophold i en anden medlemsstat** end den, hvor unionsborgeren er statsborger, i henhold til og under overholdelse af opholdsdirektivets betingelser er blevet **opbygget eller konsolideret et familieliv i denne anden medlemsstat**, kræver den **effektive virkning** af de rettigheder, som en unionsborger har i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF, at det **familieliv, som unionsborgeren fører i denne medlemsstat, skal kunne fortsættes**, når unionsborgeren vender tilbage til hjemstaten. Det indebærer bl.a., at **hjemstaten er forpligtet til at indrømme en afledt opholdsret til tredjefamiliemedlemmet**.

- EU-Domstolens Store Afdeling fastslog i Mazowiecki-dommens præmis 45-46:

”45. Domstolen har bl.a. allerede haft lejlighed til at fastslå, at der forelå en sådan forpligtelse til at tildele en **afløst opholdsret** til ægtefællen til en unionsborger i en situation, hvor denne **ægtefælle var tredjelandstatsborger af samme køn som unionsborgeren, og hvor ægteskabet med unionsborgeren var blevet lovligt indgået i værtsmedlemsstaten** (jf. i denne retning dom af 5.6.2018, Coman m.fl., C673/16, EU:C:2018:385, præmis 53 og 56).

46. Hvad angår situationen for **to unionsborgere, der, som det er tilfældet i hovedsagen, fører et fælles liv i værtsmedlemsstaten og har indgået ægteskab dér i overensstemmelse med lovgivningen i sidstnævnte medlemsstat**, kræver den effektive virkning af de rettigheder, som disse borgere udleder af artikel 21, stk. 1, TEUF, **så meget desto mere, at disse borgere kan være sikre på, at de i deres oprindelsesmedlemsstat kan fortsætte det familieliv, som de har opbygget eller konsolideret i værtsmedlemsstaten, navnlig som følge af deres ægteskab.**”

- MEN:

”47. På EU-rettens nuværende udviklingstrin henhører reglerne om ægteskab ganske vist under medlemsstaternes kompetence, og EU-retten kan ikke gøre indgreb i denne kompetence. Det står således medlemsstaterne frit for i deres nationale lovgivning at indføre en mulighed for ægteskab for personer af samme køn eller at undlade dette (jf. i denne retning dom af 5.6.2018, Coman m.fl. ...).

48. Medlemsstaterne skal imidlertid under udøvelsen af denne kompetence overholde EU-retten og navnlig EUF-traktatens bestemmelser om den ret, der tilkommer enhver unionsborger til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, idet de med henblik herpå anerkender civilstanden for personer, der er etableret i en anden medlemsstat, i overensstemmelse med dennes lovgivning ... ”

- Bemærk parret – ud over afslaget – blev udsat for ulemper i Polen, og disse kan forhindre udøvelsen af retten efter artikel 21 TEUF:

I en periode, hvor M. Trojan boede og arbejdede i Polen, var J. Cupriak-Trojan **arbejdsløs uden at være dækket af den offentlige sygeforsikring, hvilket han ville have været, hvis ægteskabets virkninger var blevet anerkendt i Polen.** Tilsvarende blev anmodningen om at ajourføre J. Cupriak-Trojans efternavn i **tingbogen godkendt af en polsk ret for én af hans ejendomme, men blev afslået af en anden polsk ret for en anden ejendom med den begrundelse, at en vielsesattest vedrørende et ægteskab mellem personer af samme køn ikke blev accepteret som grundlag for en sådan anmodning.**

- I dommens præmis 52 fastslås:

”Et sådant **afslag** forhindrer navnlig de pågældende unionsborgere, som under deres ophold i værtsmedlemsstaten har **opbygget eller konsolideret et familieliv ved at bo dér som gifte personer**, i at fortsætte dette familieliv med denne retlige status, der er sikker og kan gøres gældende over for tredjemand, og tvinger dem til at leve som ugifte personer efter deres tilbagevenden til deres oprindelsesmedlemsstat.”

- En hindring kan dog være begrundet, hvis den er baseret på objektive almene hensyn, og hvis den står i rimeligt forhold til det formål, der lovligt tilstræbes med den nationale lovgivning.
- Afslaget på at anerkende den tyske vielsesattest var begrundet i, at det efter polsk ret ikke er tilladt at indgå ægteskab mellem personer af samme køn og at beskytte den nationale identitet (artikel 4, stk. 2, TEU).
- Dommens præmis 61: **Oprindelsesmedlemsstatens (Polens) pligt til at anerkende et indgået ægteskab mellem unionsborgere af samme køn i værtsmedlemsstaten, hvor de var bosiddende**, krænker ikke den nationale identitet og truer heller ikke den offentlige orden i Polen. Polen er jo ikke forpligtet til at indføre ægteskab mellem personer af samme køn i sin lovgivning. Begrænset til fri bevægelighedssituationerne.

- Og EU-Domstolens Store Afdeling tilføjede:

”En national foranstaltning, der kan hindre udøvelsen af den frie bevægelighed for personer, **[kan kun] være begrundet, når denne foranstaltning er i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved chartret**, og som Domstolen skal beskytte, og navnlig med retten til respekt for privatliv og familieliv som omhandlet i chartrets artikel 7 og med forbuddet mod enhver forskelsbehandling på grund af seksuel orientering som omhandlet i chartrets artikel 21, stk. 1 ...”

- Chartrets artikel 7 skal iht Chartrets artikel 52, stk. 3, fortolkes i om EMRK artikel 8!

- **Og dette skabte et problem for Polen!**
- EMD havde nemlig allerede i tre sager (dom af 12.12.2023, Przybyszewska m.fl. mod Polen, dom af 19.9.2024, Formela m.fl. mod Polen, og dom af 24.4.2025, Andersen mod Polen, fastslået, at Polen har tilsidesat sin **positive pligt efter EMRK artikel 8 til at indføre en retlig ramme**, der giver mulighed for retlig anerkendelse og beskyttelse af par af samme køn, og at det navnlig gælder ift personer af samme køn, der lovligt har indgået et ægteskab i udlandet, hvorved de er blevet efterladt i et retligt tomrum.
- Den polske retstilstand var derfor også i strid med Chartrets artikel 7.

- Polen er derfor forpligtet til at indføre ”**passende procedurer** for anerkendelse af et sådant ægteskab, når det er indgået af to unionsborgere i forbindelse med udøvelsen af deres ret til fri bevægelighed og ophold i overensstemmelse med værtsmedlemsstatens lovgivning”, jf. præmis 68.
- **Valget af de nærmere regler for anerkendelsen hører under medlemsstaternes skønsbeføjelse** – registrering af vielsesattester i civilstandsregistret er kun én af flere mulige ordninger.
- **Par af modsat køn** kan dog i henhold til polsk ret få deres vielsesattest indført i det polske civilstandsregister, når ægteskabet er indgået i en anden medlemsstat. **Derfor er den omstændighed, at der ikke findes en anerkendelsesordning, der svarer til den, der gælder for par af modsat køn, imidlertid forskelsbehandling på grund af seksuel orientering og er forbudt i henhold til Chartrets artikel 21, stk. 1.**

- Da artikel 20 TEUF, artikel 21 TEUF, Chartrets artikel 7 og Chartrets artikel 21 er tilstrækkelige i sig selv og kan påberåbes (har direkte virkning) er den forelæggende ret derfor forpligtet til at undlade at anvende de polske bestemmelser, der ikke gør det muligt at anerkende et ægteskab indgået mellem par af samme køn i en anden medlemsstat, jf. dommens præmis 76.
- **EU-retten forpligter med andre ord en medlemsstat til at anerkende et ægteskab mellem to unionsborgere af samme køn (eller en tredjelandstatsborger og en unionsborger), der er indgået lovligt i en anden medlemsstat, hvor de har opbygget eller konsolideret et familieliv.**

Dom af 12. marts 2026, sag C-43/24, [Shipova]

- I Store Afdelings dom af 4. 10.2024, sag C-4/23 [Mirin]

blev det fastslået, at de rumænske myndigheder efter artikel 20 TEUF og artikel 21 TEUF smh. med artikel 7 og 45 i Chartret havde pligt til at ændre fornavn og kønsidentitet i en rumænsk statsborgers fødselsattest. Mirin havde nemlig fået ændret sit fornavn fra kvindeligt til mandligt og opnået en **lovlig kønsidentitetsattest** i en anden medlemsstat, mens UK stadig var medlem af EU, og hvor han havde boet siden 2008. Med andre ord:

Sagen rejste spørgsmål om gensidig anerkendelse af myndighedsdokumenter

- Derimod drejer Shipova-sagen sig **ikke om gensidig anerkendelse af myndighedsdokumenter**, men derimod om det også følger af EU-retten, at en transperson i sin hjemstat har ret til at få ændret sit fornavn og kønsidentitet i sin fødselsattest, hvor vedkommende har gjort brug af fri bevægelighed ved at være **bosiddende** i en anden medlemsstat, **men som ikke har fået sin ændrede kønsidentitet fastslået i et officielt dokument i bopælsmedlemsstaten.**
- Shipova var født i Bulgarien i 1990 og blev ved fødslen registreret som værende af hankøn med et navn bestående af et fornavn, et patronym og et familienavn, der svarede til dette biologiske køn, i det bulgarske personregister.

- Shipova havde siden sin barndom følt sig som kvinde. I 2014 konsulterede Shipova en psykolog, der konstaterede, at Shipova led af kønsidentitetsdysfori. Shipova konsulterede herefter en specialist i hormoner og påbegyndte en hormonbehandling i Italien, hvor Shipova havde bopæl og havde et stabilt familieforhold med en italiensk statsborger.
- Shipova stod næsten dagligt, navnlig i forbindelse med sin arbejdssøgning, over for **gener og vanskeligheder som følge af uoverensstemmelsen mellem på den ene side hendes udseende og adfærd og på den anden side det biologiske køn, der var angivet i hendes identitetsdokumenter.** Shipova anmodede derfor i 2017 en kredsdomstol i Bulgarien om, at det blev fastslået, at hun er en person af hunkøn, og hendes navn skulle ændres til et kvindeligt fornavn og familienavn, og at ændringen skulle fremgå af hendes fødselsattest. Afslag!

- Afslaget blev stadfæstet i appellen og Shipova indbragte herefter sagen for den øverste bulgarske kassationsdomstol. Den fastslog, at selv om der ikke foreligger bulgarsk lovgivning på området, pålægger retten til respekt for privatliv de enkelte retsinstanser i hver enkelt sag at efterprøve, om en ændring af en persons kønsidentitet er nødvendiggjort efter EMRK artikel 8. Sagen hjemvistes derfor.
- Den regionale domstol gav på ny et afslag i 2019 uht, at den bulgarske lovgivning ikke indeholdt nogen procedurer for ændring af kønsidentiteten på grundlag af en persons selvbestemmelse. Shipova appellerede på ny sagen til den øverste bulgarske kassationsdomstol, der forelagde præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen.

- EU-Domstolen bemærkede, at på EU-rettens nuværende udviklingstrin henhører spørgsmål om personers civilretlige stilling – hvilke omfatter reglerne om ændring af en persons efternavn, patronym, fornavn eller kønsidentitet – under medlemsstaternes kompetence. EU-retten gør ikke noget indgreb i denne kompetence.
- Medlemsstaterne skal imidlertid under udøvelsen af denne kompetence overholde EU-retten og navnlig EUF-traktatens bestemmelser vedrørende den ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, der tilkommer enhver unionsborger, jf. artikel 21 TEUF.
- Og Domstolen bemærkede, at i lighed med efternavnet og fornavnet **definerer det sociale køn** en persons identitet og personlige status. **Et afslag på at ændre og anerkende den kønsidentitet, som en statsborger i en medlemsstat lovligt har opnået i en anden medlemsstat, kan derfor give anledning til alvorlige ulemper** både administrativt, erhvervsmæssigt og privat for den pågældende.

- Samtidig bemærkede Domstolen, at i modsætning til Mirin-sagen var Shipova **ikke i besiddelse af dokumenter fra den værtsmedlemsstat, på hvis område hun var bosiddende, dvs. Italien**, som indeholdt oplysninger om hendes ændrede kønsidentitet.
- Og Domstolen konstaterede, at den omstændighed, at der på hendes identitetskort eller de rejsedokumenter, som udstedtes til hende, var angivet en mandlig identitet, medførte **betydelige ulemper** for hende, hver gang hun skulle identificere sig over for personalet i et luftfartsselskab eller et hotel, men også over for ordensmagten, bl.a. ved grænsepassage.
- Der forelå derfor en hindring efter artikel 21 TEUF, der kun kunne være begrundet, hvis den er baseret på objektive almene hensyn og står i rimeligt forhold til det formål, der lovligt tilstræbes med den nationale lovgivning.
- Og Domstolen bemærkede, at efter opholdsdirektivets artikel 4, stk. 3, skal hjemstaten udfærdige identitetskort og pas mhp, at unionsborgeren kan udøve fri bevægelighed.

- Chartret fandt derfor anvendelse, jf. artikel 51, stk. 1 ("gennemfører EU-retten"). Og Chartrets artikel 7 om retten til respekt for privatliv og familieliv kom derfor i spil. Bestemmelsen har samme omfang som EMRK artikel 8, jf. artikel 52, stk. 3.
- Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis **beskytter EMRK artikel 8 en persons kønsidentitet som et grundlæggende element i privatlivet**, og den havde allerede fastslået i en dom af 9. juli 2020, Y. T. mod Bulgarien og i en dom af 27. september 2022, P.H. mod Bulgarien, at den bulgarske lovgivning var uforenelig med EMRK artikel 8.

- EU-Domstolen fastslog derfor, at den bulgarske lovgivning ikke kunne begrundes, da den var i strid med en grundlæggende rettighed og var derfor (også) uforenelig med EU-retten. Og den tilføjede i dommens præmis 54:

»Såfremt en forskelsbehandling, der er baseret på forskellen mellem det biologiske køn og kønsidentiteten var tilladt, ville det nemlig være ensbetydende med, at den respekt for værdigheden og friheden, som en transkønnet person har ret til, og som Domstolen skal beskytte, ville blive krænket i forhold til den pågældende ...«

- Artikel 21 TEUF og opholdsdirektivets artikel 4, stk. 3, sammenholdt med Chartrets artikel 7, var derfor til hinder for den bulgarske lovgivning, der ikke tillod en ændring af oplysninger om kønnet i personregistret (som vedrører en bulgarsk statsborger, der har udøvet sin ret til at færdes og opholde sig frit i en anden medlemsstat).
- Og EU-Domstolen tilføjede, at den forelæggende ret var forpligtet til at undlade at anvende den bulgarske lovgivning, selv om den **bulgarske højesteret havde fastslået i en dom i 2021, at begrebet køn i den bulgarske forfatning skal forstås således, at den udelukkende henviser til den biologiske betydning heraf som følge af de moralske og/eller religiøse regler og principper, der skal veje tungere end den transkønnede persons interesse.**

Store Afdelings dom af 4. juni 2026, sag C-147/24, [Safi]

- EU-Domstolens Store Afdeling afsagde en overraskende dom i Safi-sagen om en **tredjelandstatsborgers afledte opholdsret efter sit unionsborgerbarn**. Der er tale om en **udvidelse af anvendelsesområdet for artikel 20 TEUF** ift, hvad EU-Domstolen tidligere har fastslået i sin såkaldte Zambrano-doktrin.
- Efter Zambrano-doktrinen – således som Domstolen selv formulerer det i Safi-dommen – forstås, ”at der findes **ganske særlige situationer**, hvor en tredjelandstatsborger, som er familiemedlem til en unionsborger, uanset den omstændighed, at den afledte EU-ret om tredjelandstatsborgeres opholdsret ikke finder anvendelse, og **at unionsborgeren ikke har udøvet sin ret til fri bevægelighed og ophold, skal tildeles en afledt opholdsret i henhold til artikel 20 TEUF**, idet den **effektive virkning af unionsborgerskabet ellers ville blive bragt i fare**, såfremt unionsborgeren, som følge af at den pågældende tredjelandstatsborger nægtes opholdsret, **reelt [på grund af afhængighedsforholdet] bliver nødsaget til at forlade Unionens område som helhed** og dermed fratages den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som er tildelt ved denne status ...”

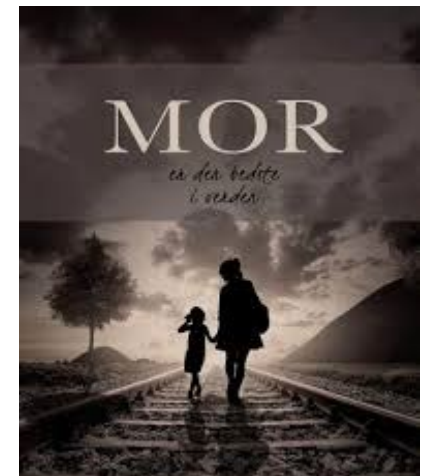
- Og i en dom af 5. maj 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo, fastslog Domstolen om dette afhængighedsforhold, at ”**når en mindreårig unionsborger har fast bopæl med begge sine forældre, og begge barnets forældre derfor i det daglige er fælles om at tage sig af barnet og om at varetage den retlige, følelsesmæssige og økonomiske forsørgelse af dette barn,** kan det i så henseende **formodes** – hvilken formodning dog kan afkræftes – at der består et **afhængighedsforhold mellem denne mindreårige unionsborger og vedkommendes forælder, der er tredjelandstatsborger,** uafhængigt af den omstændighed, at barnets anden forælder, som statsborger i den medlemsstat, på hvis område denne familie er bosiddende, har en ubetinget ret til at forblive på denne medlemsstats område”.

- Safi-sagens baggrund var, at en marokkansk mor opholdt sig i Nederlandene uden en gyldig opholdstilladelse sammen med sin ægteemand og parrets (nu) 11-årige barn, der begge havde nederlandsk statsborgerskab. Barnet havde vanskeligheder med hensyn til tale- og sprogudviklingen og gik i specialskole. Hverken ægtemanden eller barnet havde tidligere gjort brug af retten til fri bevægelighed. Ægtemanden kunne på grund af sygdom ikke arbejde og modtog nederlandske sociale ydelser. Efter forelæggelseskendelsen havde tredjelandsmoren en gyldig opholdstilladelse i Spanien.
- De nederlandske myndigheder havde med henvisning til tredjelandsmorens opholdstilladelse i Spanien meddelt afslag på opholdsret i Nederlandene i henhold til artikel 20 TEUF. Myndighederne havde som begrundelse for afslaget anført, at det nederlandske barn, som vurderedes at være i et afhængighedsforhold til tredjelandsmoren, ville kunne tage ophold i Spanien. **Et afslag på afledt opholdsret efter artikel 20 TEUF ville derfor ikke indebære, at barnet ville være nødsaget til at forlade Unionens område som helhed.**

- Fra dansk side blev der bl.a. argumenteret for, at **udgangspunktet efter artikel 20 TEUF fortsat bør være, at den unionsborger, som er afhængig af tredjelandstatsborgeren, skal være nødsaget til at forlade Unionen som helhed**, hvis tredjelandstatsborgeren nægtes en opholdsret.
- Til støtte herfor blev det bl.a. anført, at det følger af Domstolens faste praksis, at en afledt opholdsret efter artikel 20 TEUF er **subsidiær**, og først kommer på tale, hvis et afslag på en sådan opholdsret indebærer, at **en unionsborger tvinges til at forlade Unionens område som helhed**. Der henvistes i den forbindelse også til EUD's dom af 27. april 2023 i sag C-528/21, M.D., hvor EU-Domstolen fandt, at inddragelse af en opholdstilladelse for en tredjelandstatsborger ikke reelt syntes at tvinge tredjelandstatsborgerens mindreårige unionsborgerbarn til at forlade Unionens område som helhed. Der var nemlig ikke noget, der tydede på, at det var umuligt for barnet at opholde sig lovligt i den anden medlemsstat, hvor tredjelandstatsborgeren havde opholdstilladelse.

- Disse synspunkter fik den danske regering ikke ret i.
- EU-Domstolens Store Afdeling fastslog, at **for det tilfælde, at tredjelandsmoren fortsat havde opholdsret i Spanien**, følger det af **artikel 20 TEUF sammenholdt med Chartrets artikel 7 om respekt for familielivet og artikel 24, stk. 2 og 3, om barnets tarv**, at en tredjelandsmor til et mindreårigt unionsborgerbarn kan få en afledt opholdsret i den medlemsstat, hvor hun bor sammen med barnet, og hvor barnet har statsborgerskab, selv om hun allerede har opholdsret i en anden medlemsstat. (Altså uden at henvise til Zambrano-doktrinen).
- Forud for denne konstatering havde EU-Domstolens Store Afdeling fastslået, at **for det tilfælde, at tredjelandsmoren ikke længere havde opholdsret i Spanien**, følger det af **artikel 20 TEUF som fastslået i Zambrano-doktrinen**, at den marokkanske mor skal indrømmes **en afledt opholdsret i Nederlandene efter artikel 20 TEUF**. Unionsborgerbarnet var nemlig i et afhængighedsforhold til hende. Et afslag på en opholdsret til den marokkanske mor ville derfor tvinge unionsborgerbarnet til at ledsage sin mor og dermed forlade Unionens område som helhed.
- Opdelingen i besvarelsen skyldtes, at den marokkanske mor under sagens behandling ved EU-Domstolen bestred, at hun fortsat havde en opholdsret i Spanien. Det var derfor op til den forelæggende ret efterfølgende at fastslå, om hun fortsat havde opholdsret i Spanien.

- EU-Domstolens Store Afdelings dom vil ikke nødvendiggøre nogen ændringer af udlændingeloven. Domsresultatet vil nemlig kunne rummes inden for udlændingeloven. Af **bemærkningerne til lovforslag L 196 2024-25** om ændring af udlændingeloven (om bl.a. kodificering af EU-retspraksis på familiesammenføringsområdet) fremgår, at udlændingemyndighederne ved vurderingen af, **om der skal indrømmes en tredjelandforælder en opholdsret efter artikel 20 TEUF** skal tage højde for hensynet til barnets tarv.

Kvantitative restriktioner og tilsvarende handelshindringer; dom af 18. december 2025, sag C-366/24, Amazon EU

- EU-Domstolen afviste, at Keck-doktrinen kunne finde anvendelse i sagen.
- Ved en fransk lov i 2021 blev der indført minimumstakster, som detailhandlere skulle pålægge for levering af bøger, der **ikke afhentes i en detailhandel**.
- Amazon anfægtede loven ved de franske domstole, og Conseil d'État forelagde herefter præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen, herunder bl.a. om en sådan regulering skal anses for at være en form for salg, som omhandlet i Keck-dommen fra november 1993 (og dermed falder uden for artikel 34 TEUF).

- EU-Domstolen fandt, at fastsættelsen ved lov af minimumstakster for levering af bøger i Frankrig, som køberen ikke afhenter i en detailboghandel, skal behandles efter artikel 34 TEUF og omfattes ikke af »former for salg« som omhandlet i Keck-dommen.
- I dommens præmis 57-59 udtalte Domstolen:

»57. Det fremgår for det **første** af denne retspraksis, at begrebet »former for salg« kun omfatter nationale regler, der regulerer måden, hvorpå varer kan markedsføres, **idet de regler, som vedrører den måde, hvorpå varer kan leveres til køberne**, ikke henhører under dette begreb ...

58. For det **andet** bemærkes, at selv om en national foranstaltning **finder anvendelse på alle bogdetailhandlere, rammer den omstændighed, at der ved en national foranstaltning pålægges minimumstakster for levering af bøger, der ikke afhentes i en detailboghandel, særligt fjernsalg**, eftersom den indebærer en forhøjelse af den samlede bogpris, som køberen betaler for at komme i besiddelse heraf uden for disse forretninger. **En sådan afgift, der er fastsat i en medlemsstats lovgivning, kan således i højere grad berøre erhvervsdrivende fra andre medlemsstater**, som i mindre grad har mulighed for at aflevere bøger bestilt ved fjernsalg i de nævnte forretninger, end de erhvervsdrivende i den førstnævnte medlemsstat. En sådan afgift **kan dermed yderligere hindre adgangen til markedet for bøger fra andre medlemsstater** og udgør derfor en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion som omhandlet i artikel 34 TEUF (jf. analogt dom af 19.10.2016, Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, præmis 23).

59. Det må derfor fastslås, at begrebet »form for salg« som omhandlet i dom af 24. november 1993, Keck og Mithouard (C-267/91 og C-268/91, EU:C:1993:905), ikke omfatter en national foranstaltning som den, der er omhandlet i hovedsagen.«
- Herefter op til Conseil d'État at vurdere, om den franske regulering kunne begrundes og var i om proportionalitetskravet i artikel 34 TEUF. Conseil d'État havde nemlig ikke anmodet EU-Domstolen, om den franske lovgivning er forenelig med EU-retten!!

Arbejdskraften; dom af 16. april 2026, sag C-642/24, Kommissionen mod Tyskland

- EU-Domstolen fastslog, at den bayerske **indeksering af familieydelsen baseret på den medlemsstat, hvor barnet har bopæl**, var i strid med EU-retten, bl.a. artikel 7, stk. 2, om arbejdstagerens ret til de samme sociale og skattemæssige fordele i forordning 492/2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Unionen.
- En sådan retstilstand havde EU-Domstolen dog allerede fastslået ved dom af 16. juni 2022, sag C-328/20, Kommissionen mod Østrig (præmis 107-108): Forskelsbehandlingen kunne **ikke begrundes** uht, at risikoen for, at **den sociale sikringsordnings økonomiske ligevægt bringes i fare**, idet dette ikke følger af udbetalinger af ydelser til arbejdstagere, hvis børn har bopæl uden for Østrig, **eftersom disse kun anslås at udgøre ca. 6% af udgifterne til familieydelser...**). Og dommens præmis 109: "**Endelig har Domstolen gentagne gange fastslået, at de vandrende arbejdstagere bidrager til finansieringen af socialpolitikken i værtsmedlemsstaten i kraft af de skattebidrag og sociale bidrag, som de betaler i denne stat som følge af den lønnede beskæftigelse, de udøver dér. De skal derfor kunne have gavn af denne politik på de samme vilkår som de nationale arbejdstagere ... Dette forhold understøtter følgelig betydningen af den tilgang, hvorefter vandrende arbejdstagere skal nyde godt af ligebehandling for så vidt angår familieydelser samt skattemæssige og sociale fordele**".

Den Europæiske Unions beføjelser; dom af 18. december 2025, sag C-560/23, [Tang]: Er Flygtningenævnet en ret i artikel 267 TEUF's forstand?

Retten til at forelægge et præjudicielt spørgsmål for EU-Domstolen tilkommer efter **artikel 267, stk. 2, TEUF »en ret i en af medlemsstaterne«** og efter **artikel 267, stk. 3, TEUF »en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres«**.

Domstolen har fastslået, at **begrebet »en ret«** er et autonomt EU-retligt begreb, der er **frigjort fra den betydning, som det måtte have i national ret**.

Domstolen har lagt vægt på følgende momenter ved **den samlede vurdering** af, om et nationalt organ kan anses for »en ret« i artikel 267 TEUF's forstand:

- Er det oprettet ved lov?
- Har det permanent karakter?
- Virker det som en obligatorisk retsinstans?
- Anvender det en kontradiktorisk sagsbehandling?
- Træffer det afgørelse på grundlag af retsregler?
- Er det uafhængigt af det offentlige og sagens parter?

- **Administrative nævn** – selv om de i dansk ret betragtes som en del af forvaltningen – **kan** opfylde betingelserne for at være en »ret« i **artikel 267 TEUF's forstand.**

EU-Domstolen har haft lejlighed til at tage stilling i 5 danske præjudicielle sager, om et dansk nævn er en »ret« i artikel 267 TEUF's forstand og derved forelæggelsesberettiget:

- Dom fra 1999 i sag C-275/98, Unitron Scandinavia (om **Klagenævnet for Udbud**)
- Dom fra februar 2013, sag C-46/12, L.N. (om **Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte**)
- Dom fra oktober 2014, sag C-222/13, TDC A/S (om **Teleklagenævnet**)
- Dom fra maj 2016 i sag C-396/14, MT Højgaard og Züblin (igen om **Klagenævnet for Udbud**)
- Dom fra december 2025, sag C-560/23, [Tang] (om **Flygtningenævnet**)

- I forelæggelseskendelsen opregnede Flygtningenævnet, hvorfor det anså sig for forelæggelsesberettiget:
- Flygtningenævnet er **nedsat ved lov** (udlændingeloven), **fungerer på permanent grundlag** som en administrativ klageinstans for Udlændingestyrelsens administrative afgørelser i første instans på asylområdet, og er et **uafhængigt domstolslignende kollegialt organ** inden for den offentlige forvaltning; dets organisatoriske forhold er reguleret i udlændingelovens § 53; det består af en formand og et antal næstformænd, som alle er dommere, og hvis uafhængighed er værnet ved den danske grundlov. Herudover består nævnet af et antal medlemmer, som er udpeget efter indstilling fra hhv. Advokatrådet og udlændinge- og integrationsministeren. Medlemmerne af Flygtningenævnet beskikkes af Flygtningenævnets formandskab for en 4-årig periode med mulighed for genbeskikkelse for endnu en periode på 4 år, og medlemmerne kan kun afsættes ved dom, jf. udlændingelovens § 53.

EU-Domstolen havde dog brug for yderligere oplysninger, før den kunne tage stilling til, om Flygtningenævnet var forelæggelsesberettiget efter artikel 267 TEUF og bad derfor Flygtningenævnet om at besvare 5 spørgsmål!!!

1. Foreligger der funktionelle forbindelser mellem nævnet og UIM?
2. De grunde, der kan føre til afsættelse af nævnets medlemmer, og proceduren herfor.
3. Hvorvidt de medlemmer af nævnet, der kommer fra den danske dommerstand, råder over flertallet af stemmerne i Flygtningenævnets beslutningstagning?
4. Hvorvidt Flygtningenævnet skal træffe afgørelse i en sag, der skal afsluttes med en retsafgørelse?
5. Hvorvidt Flygtningenævnets afgørelser er bindende?

Flygtningenævnets svar:

- Flygtningenævnet gentog de samme betragtninger som anført i forelæggelseskendelsen om Flygtningenævnets **uafhængighed**, jf. udl. § 53, stk. 1, 2. pkt. og efter nævnets opfattelse har det ikke funktionelle forbindelser til UIM, og dets opgavevaretagelse er uafhængigt af ministeriet. Sekretariatsbistand er dog fra medarbejdere i Hjemrejsestyrelsen.
- Mht mulighederne for at **afsætte nævnsmedlemmerne** gentog Flygtningenævnet, at det fremgår af udl. § 53, stk. 1, 3. pkt., at rpl. §§ 49-50 finder tilsvarende anvendelse mht Flygtningenævnets medlemmer, og at **nævnets medlemmer kun kan afsættes ved dom afsagt af Den Særlige Klageret, og at det gælder for alle medlemmer, herunder de medlemmer, der ikke er dommere.**
- Mht spørgsmålet om **medlemmerne af nævnet fra den danske dommerstand råder over flertallet af stemmerne i nævnets beslutningstagen** var svaret i realiteten nej (hvert medlem af 3-mandsnævnet har én stemme).
- Mht spørgsmålet om Flygtningenævnet træffer afgørelse i en sag, der skal afsluttes med en retsafgørelse, gentog Flygtningenævnet, at det følger af udl. § 56, stk. 8, at Flygtningenævnets afgørelser er **endelige, og at dets afgørelser derfor ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.**
- Flygtningenævnet oplyste, at Flygtningenævnets afgørelser om f.eks. asyl eller overførsel til en anden EU-medlemsstat efter Dublin-forordningen er **bindende**, uanset om afgørelsen er begunstigende eller bebyrdende ift asylansøgeren og kan eksekveres umiddelbart.

- EU-Domstolen besvarede herefter det præjudicielle spørgsmål fra Flygtningenævnet (som vedrørte fortolkningen af artikel 29, stk. 1, i Dublin-forordningen om tidspunktet for begyndelsen af 6-måneders fristen for overførsel af en asylansøger til første asylland).
- **MEN: Overvejelserne af, hvorvidt Flygtningenævnet er en ret i artikel 267 TEUF's forstand, er hverken afspejlet i generaladvokatens forslag til afgørelse af sagen eller i selve dommen!!!**
- Flygtningenævnet er altså forelæggelsesberettiget.

???

UDENRIGSMINISTERIET

EU-Domstolens vigtige domme siden sidst Dansk Forening for Europaret den 22. Juni 2026

*v/Kommitteret i EU- og menneskeret i Justitsministeriet, Nina Holst-Christensen, og kontorchef i
Udenrigsministeriets Kontor for EU-ret og international sagsførelse, Christel Maertens*

C-769/22,

Kommissionen mod Ungarn (Lgbt+)

C-769/22, Kommissionen mod ungarn (Lgbt+)

Traktatbrudssøgsmål anlagt af Kommissionen mod Ungarn – Plenum

16 MS støttede KOM (inkl. DK)

Ungarns anti-LGBT+-lovgivning, som begrænser formidling af indhold om:

- Kønsidentitet, der afviger fra køn ved fødslen
- Kønsskifte
- Homoseksualitet

C-769/22, Kommissionen mod ungarn (Lgbt+)

KOM påstande:

1. Diskrimination af LGBT+-personer
2. Brud på en række EU-retsakter + og bestemmelser:
 - AVMS-direktivet
 - E-handelsdirektivet
 - Databeskyttelsesforordningen
 - Art 56 TEUF
 - Grundlæggende rettigheder i Chartret: Menneskelig værdighed (artikel 1), Privatliv (artikel 7), Ytrings- og informationsfrihed (artikel 11) , Forbud mod diskrimination på grund af seksuel orientering (artikel 21)
 - **Selvstændigt brud på Art 2 TEU om EU's værdier**

Ungarn :

- Beskyttelse børn og forældres ret til at bestemme over børns opdragelse
- National identitet Art. 4, stk. 2 TEU

C-769/22, Kommissionen mod ungarn (Lgbt+)

Domstolen: Ikke reel sammenhæng mellem disse mål og de omfattende begrænsninger i lovgivningen. Foranstaltningerne derfor uproportionale.

Domstolen tager alle Kommissionens påstande til følge.

Loven i strid med EU-retten:

- Regler om tjenesteydelser
- Databeskyttelsesregler
- Artikel 56 TEUF
- Grundlæggende rettigheder i Chartret
 - Menneskelig værdighed (artikel 1)
 - Privatliv (artikel 7)
 - Ytrings- og informationsfrihed (artikel 11)
 - Forbud mod diskrimination på grund af seksuel orientering (artikel 21)
- **Artikel 2 TEU om EU's værdier**

C-769/22, Kommissionen mod ungarn (Lgbt+)

Domstol om Art 2 TEU :

Juridisk bindende kan påses ved traktatkrænkelssag

Selvstændig overtrædelse af artikel 2 TEU kræver:

- En åbenbar og særlig alvorlig krænkelse af EU's værdier = stigmatiserings af befolkningsgruppe

Ikke enhver overtrædelse af EU-bestemmelser, der direkte eller indirekte konkretiserer EU's værdier, medfører nødvendigvis en overtrædelse af artikel 2 ***"Tilsidesættelsen af flere grundlæggende rettigheder, der er sikret ved chartret, og som konkretiserer de værdier, der er nedfældet i artikel 2 TEU, kan ganske vist være et indicium for en tilsidesættelse af disse værdier."*** (pr. 548)

C-769/22, Kommissionen mod ungarn (Lgbt+)

Domstolen: Ungarn har overtrådt artikel 2 TEU

Fordi lovgivningen bygger på den antagelse, at LGBT+-personers liv og identitet er mindre værdige eller mindre acceptable.

Overtrådte EU-værdier:

- Respekt for menneskelig værdighed
- Ligestilling
- Respekt for menneskerettighederne, herunder rettighederne for personer, der tilhører mindretal

Domstolen afviser Ungarns argument om TEU Art. 4, stk. 2 , at national forfatningsmæssig identitet kan begrænse håndhævelsen af EU's værdier.

Art. 4, stk. 3 TEU ikke begrunde krænkelse af fælles værdier

C-769/22, Kommissionen mod ungarn (Lgbt+)

Historisk afgørelse

- Første gang EU-Domstolen konstaterer en selvstændig overtrædelse af artikel 2 TEU
- EU's værdier er juridisk håndhævelige ved EU-Domstolen – gensidig tillid
- Udtrykkelig ift non-regression (pr. 524)
- Artikel 2 TEU er ikke kun en politisk erklæring, men en bindende retsregel
- Når en medlemsstat gennem lovgivning alvorligt underminerer de værdier, som EU er grundlagt på, kan dette i sig selv udgøre en overtrædelse af artikel 2 TEU – kræver åbenbar og særlig alvorlige tilsidesættelser (pr. 551)
- Konsekvenser for EU's muligheder for at beskytte fælles værdier? Betydning for artikel 7-procedurer?
- Tager ikke stilling til om TEU art. 2 også gælder når ikke anden EU-ret dvs. rent interne situation

C-225/22, AW "T

C-225/22, AW "T

Præjudiciel sag forelagt af polsk appelret

- Artikel 19, stk. 1, TEU (effektiv domstolsbeskyttelse)
- Artikel 47 i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder.

DK og NL intervenerede

Baggrund

Polske højesterets særlige afdeling (*Chamber of Extraordinary Control and Public Affairs*) ophævede i 2121 en tidligere endelig dom fra 2006.

Den forelæggende ret tvivlede på, status af højesteretsafdeling overhovedet var en lovligt etableret og uafhængig domstol efter EU-retten og dermed pligt til give gyldighed til beslutninger

C-225/22, AW "T

Sagens kerne

- Led i Polens ROL krise
- Følger tidligere domme fra både EUD og EMD om forskellige aspekter af polske retsvæsen
- EUD i tidligere sag taget stilling til om kammerets eksklusive kompetence til at bedømme nationale domstoles sammensætning – i strid med TEU art. 19 – Beslutninger fra kammer ugyldige under visse betingelser
- Kan en national domstol se bort fra en afgørelse fra en højere domstol (her højesteret), hvis den højere domstol ikke opfylder EU-rettens krav om:
 - Uafhængig, upartisk, og oprettet ved lov?
 - Selv hvis national lov forbyder en sådan kontrol?

C-225/22, AW "T

EU-Domstolens resultat

- Nationale domstole skal kunne kontrollere, om en højere domstol opfylder disse krav.
- Hvis en afgørelse er truffet af et organ, der ikke udgør en uafhængig og upartisk domstol etableret ved lov, skal afgørelsen anses for **ugyldig** ("**null and void**").
- Nationale regler eller forfatningsretlig praksis kan ikke forhindre denne kontrol, hvis det er nødvendigt for at sikre EU-rettens forrang.

C-225/22, AW "T

1. Styrker EU-rettens forrang

Nationale domstole skal tilsidesætte nationale regler, der hindrer kontrol af domstolenes uafhængighed.

2. Beskytter retten til en lovligt etableret domstol

En dom afsagt af et organ, der ikke opfylder kravene til domstolsuafhængighed, kan ikke automatisk tillægges retsvirkning.

3. Del af EU's "Rule of Law"-praksis

Dommen er endnu et skridt i EU-Domstolens kontrol med medlemsstaternes overholdelse af retsstatsprincippet, særligt i forhold til dommerudnævnelser i Polen.

C-225/22, AW "T

Hovedbudskab

EU-retten kræver, at enhver domstol, der træffer bindende afgørelser, faktisk er uafhængig, upartisk og etableret ved lov – ellers kan dens afgørelser tilsidesættes.

Lavere domstole, der revurderer sager på beslutning af kammeret skal tilsidesætte

Endnu en brik I Polens retstatskrise.

Instrumentalisering af dommere

**C-448/23, Kommissionen mod
Polen (Ultra vires kontrol)**

C-448/23, Kommissionen mod Polen

Traktatbrudssøgsmål anlagt af Kommissionen mod Polen Store afdeling - Dom af 12. december 2025

Polske forfatningsdomstol (Trybunał Konstytucyjny) havde i to afgørelser fra 2021:

1. forbudt polske dommere at vurdere procedure for udnævnelse af dommere efter EU-retten og EU-Domstolens praksis for uforenelige med den polske forfatning. EUD havde handlet ultra vires – uden for egen kompetence
2. Polske dommere skulle se bort fra EUD's foreløbige foranstaltninger

Direkte svar på EUDs tidligere retspraksis ift PL domstole – herunder krav til PL dommere om at tilsidesætte nationale regler og respektere EU-retten. Frontalangreb på forrang

C-448/23, Kommissionen mod Polen

Kommissionens argumenter:

1. Overtrædelse af generelle principper om autonomi, om forrang, om effektivitet, om ensartet anvendelse af EU-retten og om den bindende virkning af EU-Domstolens domme
2. To domme udgør overtrædelse af artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU
3. Polske højesteret opfyldte ikkekravene til en uafhængig og upartisk domstol, som følge af uregelmæssigheder i forbindelse med procedurerne for udnævnelsen af tre dommere.

Nye polske regering tog bekræftende til genmæle

C-448/23, Kommissionen mod Polen

Dommen bekræfter grundlæggende principper i EU-retten og fastslår:

- EU-rettens forrang er en grundlæggende forudsætning for EU-rettens ensartede anvendelse.
- EU-Domstolen har enekompetence til endeligt at fortolke EU-retten.
- Nationale domstole kan ikke afvise eller tilsidesætte EU-Domstolens fortolkning af EU-retten.
- Medlemsstaterne er efter princippet om loyalt samarbejde forpligtede til at sikre EU-rettens fulde virkning.

C-448/23, Kommissionen mod Polen

Domstolen afviser argumentation om national forfatningsidentitet og ultra vires:

TEU art. 4, stk. 2 kan ikke anvendes til generelt at fravige EU-rettens grundlæggende principper.

Forrang gælder også forfatningsregler og forfatningsdomstole

Nationale myndigheder kan ikke forhindre nationale domstole i at efterleve EU-Domstolens praksis – herunder foreløbige foranstaltninger.

Domstolen konstaterer at forfatningsdomstolen ikke er uafhængig og upartisk pga udnævnelsesprocedure

C-448/23, Kommissionen mod Polen

Konklusion:

Dommen bekræfter, at EU-rettens forrang også ift nationale forfatninger
,
EU-Domstolen alene fortolker af kompetence – inklusiv egen kompetence

Retsstatsprincippet udgør grundlæggende elementer i EU's
forfatningsmæssige struktur.

Hverken national forfatningsidentitet eller nationale ultra vires-doktriner kan
begrunde tilsidesættelse af bindende EU-ret eller EU-Domstolens fortolkning
heraf.

C-446/24,
Freie Hansestadt Bremen

C-446/24, Freie Hansestadt Bremen

Tysk forelagt sag om muligheden for at meddele **tidsubegrænsede indrejseforbud** iht. tilbagesendelsesdirektivet (direktiv 2008/115) til **tredjelandstatsborgere**, som udgør en **terrortrussel**.

Tidligere DK regering afgav indlæg og argumenterede for, at medlemsstaterne iht. direktivet kan meddele tidsubegrænsede indrejseforbud.

Tilbagesendelsesdirektivet:

- **Art. 3, nr. 6:** " »indrejseforbud«: en administrativ eller retslig afgørelse eller retsakt, som forbyder indrejse i og ophold på en medlemsstats område i en **nærmere angivet periode**, og som ledsager en afgørelse om tilbagesendelse."
- **Art. 11, stk. 2:** "Varigheden af indrejseforbuddet fastsættes under behørig hensyntagen til alle relevante forhold i den enkelte sag og må **i princippet ikke overstige fem år. Den kan dog overstige fem år, hvis tredjelandstatsborgeren udgør en alvorlig trussel mod den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller den nationale sikkerhed.**"

C-446/24, Freie Hansestadt Bremen

EU-Domstolen: Direktivets ordlyd, sammenhængen hvori det indgår og **formål** støtter, at MS'erne **kan** meddele tidsubegrænsede indrejseforbud.

Ordlyd

- Ingen udtrykkeligt fastsat maksimal tidsmæssig grænse i tilbagesendelsesdirektivets art. 11, stk. 2, 2. pkt.
- **"Som den danske og den svenske regering har påpeget"** kan henvisningen heri til »**en nærmere angivet**« periode i definitionen af "indrejseforbud", forstås sådan, at de nationale myndigheder i tilbagesendelsesafgørelser skal »fastsætte« varigheden af indrejseforbuddet på en præcis og begrundet måde, **uanset om forbuddet er tidsbegrænset eller tidsubegrænset**.

Formål

- **Direktivets formål** er at fastsætte fælles standarder og procedurer for tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold, i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder i EU-retten og folkeretten, herunder beskyttelse af flygtninge og menneskeretlige forpligtelser → En fortolkning som giver de kompetente nationale myndigheder mulighed for **under hensyntagen til samtlige omstændigheder i den konkrete sag** at beslutte, at der foreligger en terrortrussel, som begrundet udstedelsen af et tidsubegrænset indrejseforbud **griber på ingen måde ind i dette formål**.

C-482/23,
Kommissionen mod Danmark
(Buscabotage)

C-482/23, Kommissionen mod Danmark (Buscabotage)

Forordning nr. 1073/2009 om fælles regler for adgang til det internationale marked for buskørsel og definitionen heri af "cabotagekørsel".

Forordningen fastsætter, at cabotagekørsel udføres i en "**begrænset periode**".

I DK var begrebet "begrænset periode" udmøntet i en administrativ praksis, hvorefter cabotagekørsel **højest** må finde sted i Danmark i **sammenhængende syv dage pr. måned**. En – **i dansk optik** – **klar og præcis** regel, som operationaliserer forordningen og letter håndhævelsen heraf.

Formålet med de danske regler var at forhindre, at udenlandske busoperatører etablerer permanent eller løbende aktivitet i Danmark under dække af cabotage.

C-482/23, Kommissionen mod Danmark (Buscabotage)

KOM fandt **danske praksis i strid med** forordning 1073/2009:

- Forordningen overlader **slet ikke MS et skøn** til at træffe foranstaltninger i national ret, som præciserer begrebet "begrænset periode".
- Danske 7-dagesregel under alle omstændigheder udgjorde en **uproportional begrænsning** for frie udveksling af transporttjenester.

C-482/23, Kommissionen mod Danmark (Buscabotage)

Kort og præcis dom

- Domstolen anerkendte, at **begrebet "cabotagekørsel" i EU-forordning 1073/2009 er upræcist.**
- Derfor kunne Danmark **lovligt vedtage nationale regler**, der præciserer begrebets rækkevidde.
- **Domstolen lægger vægt på, at Kommission ikke** har forklaret, hvilke **konkrete midler**, der kunne være benyttet af de danske myndigheder i stedet for den valgte 7-dages regel.
- I traktatbrudssøgsmål **påhviler bevisbyrden Kommission og denne bevisbyrde blev ikke løftet**
- På den baggrund frifandtes Danmark for det påståede traktatbrud.
- **Tredje gang på 8 år, at Danmark frifindes** i en traktatbrudsag på området for cabotagekørsel (goods og personer) med **begrundelsen, at Kommissionen ikke har løftet bevisbyrden** for det påståede traktatbrud.

C-19/23,
Danmark mod Parlamentet og Rådet
(Mindstelønssagen)

C-19/23, Danmark mod parlamentet og Rådet (Mindstelønssagen)

- 2022 direktiv om passende mindstelønninger for at sikre rimelige levevilkår i Europa.
- **Dansk modstand:** Danmark (støttet af Sverige) anlagde sag ved EU-Domstolen i januar 2023 for at få direktivet annulleret.
- **Formål:** At beskytte den "danske model", hvor løn fastsættes gennem kollektive overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter uden statslig eller europæisk indblanding.
- Politisk/juridisk/strategiske overvejelser: Første gang? Indenrigspolitik ? Europapolitik?
- DK støttet af SE – Råd og EP støttet af BE, DE, EL, ES, FR, LUX, PT, KOM

C-19/23, Danmark mod parlamentet og Rådet (Mindstelønssagen)

Regeringens påstande:

Principal: Annullation af hele direktivet.

Subsidiært: Annullation af direktivets art. 4, stk. 1, litra d) og art. 4, stk.2.

Hovedargumenter:

EU ikke kompetence på lønforhold og organisationsret: Udtrykkeligt undtaget Art. 153, stk. 5 TEUF: *Bestemmelserne i denne artikel gælder ikke for lønforhold, organisationsret, strejkeret eller ret til lockout.*

I strid med TEUF artikel 153, stk. 5, da griber direkte ind i « løn » og « organisationsret »

Forkert lovgivningsprocedure, da direktivet forfølger flere formål som kræver forskellige lovgivningsprocedurer. Kunne ikke vedtages alene med Art. 153, stk. 1 b)

Til
Den Europæiske Unions Domstol
Justitskontoret ved Domstolen

STÆVNING

indgivet af

REGERINGEN FOR KONGERIET DANMARK

SAGSØGER

repræsenteret af den danske regerings agenter, kontorchef Christel Maertens, seniorchefkonsulent
Mads Peder Brøchner Jespersen samt specialkonsulent Josefine Farver Kronborg,
Udenrigsministeriet Asiatisk Plads 2, 1448 København K, som accepterer forkyndelse via E-Curia

mod

EUROPA-PARLAMENTET
og
RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION

SAGSØGTE

C-19/23, Danmark mod parlamentet og Rådet (Mindstelønssagen)

DK hovedargumenter: Direkte indgriben i løn?

Domstolens hidtidige retspraksis for vurdering af TEUF artikel 153, stk. 5 (bl.a. Impact og Del Cerro Alonso) angik retsakter, der ikke vedrørte « lønforhold » med økonomiske virkninger (ligeløn/antidiskrimination – ikke fastlæggelse af løn)

Centrale bestemmelser art 4, 5 og 6 vage og upræcise – retlig usikkerhed

Direktivets reelle formål (ordlyds og formålsfortolkning) påvirke generelle lønniveau for at sikre mindstelønningers tilstrækkelighed

- Art. 4 Højere overenskomstdækning højere mindsteløn: MS handlepligt ift overenskomstdækning (80%) = direkte indgreb i art. 153, stk. 3 TEUF.
- Art 5: procedurer for fastsættelse af lovbestemte mindstelønninger. MS pålægges bestemte handlemåder og begrænses i valgmuligheder.
- Art. 6: Krav om proportionalitet ved differentierede lønsatser: Begrænser medlemsstaternes frihed til at fastsætte løn.

C-19/23, Danmark mod parlamentet og Rådet (Mindstelønssagen)

DK hovedargumenter: Direkte indgriben – organisationsret?

Mere uprøvet – ingen retspraksis – men samme kriterium – direkte indgriben

Forhandlingsretten – retten til kollektive forhandlinger del af organisationsret

- **Regeringen:** Bred definition hvor «organisationsret» også omfatter «Retten til frit at deltage i kollektive overenskomstforhandlinger»

Generaladvokatens udtalelse 14. januar 2026

EU-lovgiver bekendt med, at man med vedtagelsen af direktivet bevægede sig ud på "tynd is".

formålet med direktivet er at regulere lønforhold – i strid med art. 153, stk. 5.

.. Domstolens tidligere praksis vedrørende artikel 153, stk. 5, ikke uden videre kan overføres til mindstelønsdirektivet henset til den regulering af "lønforhold", som foretages i direktivet.

PENGE 14. jan. 2025

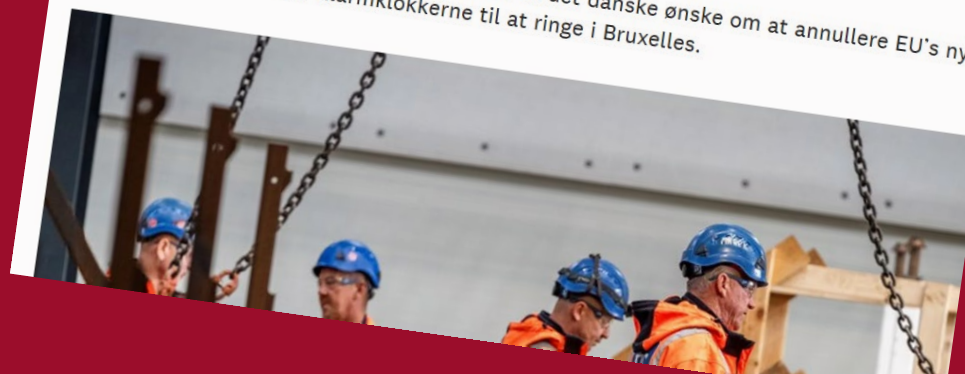
Generaladvokat: EU-direktiv om mindsteløn bør annulleres

Danmark kan være nødt til at annullere mindstelønsdirektivet ved lov i de enkelte EU-lande.

»Det er en meget stor sejr for os«: Danmark vinder første halvleg i kampen mod mindsteløn

»Et farligt skridt«: Danmarks halve sejr ved EU-Domstolen over mindstelønsdirektiv får hård medfart i Bruxelles

Støtten fra EU-Domstolens generaladvokat til det danske ønske om at annullere EU's nye mindstelønsdirektiv får alarmklokkerne til at ringe i Bruxelles.

EU-Domstolens dom af 11. november 2025 – delvis annullation af direktivet

Domstolen annullerede:

- Artikel 5, stk. 2
- Henvisningen til bestemmelsen i artikel 5, stk. 1
- Dele af artikel 5, stk. 3

De annullerede bestemmelser vedrører kriterier for fastsættelse af lovbestemte mindstelønninger.

Resten af direktivet blev opretholdt.

Domstolen fandt, at de øvrige bestemmelser:

- Ikke griber direkte ind i lønfastsættelsen
- Ikke griber direkte ind i organisationsretten
- Ikke er vedtaget efter en forkert beslutningsprocedure

Dansk Metal: EU-dom om mindsteløn viser, at Danmark havde ret

Selvom mindstelønsdirektivet ikke blev annulleret fuldt ud, sætter ny dom klare grænser for, hvor langt EU kan gå ind på lønområdet. Det styrker den danske model og bekræfter, at Danmark havde ret i sin modstand mod direktivet, skriver Johan Moesgaard Andersen.

Dansk Erhverv: Dom om EU's mindstelønsdirektiv rejser mange spørgsmål

11. NOVEMBER 2025

EU-Domstolen valgte tirsdag delvist at annullere EU's mindstelønsdirektiv. Dermed har Danmark, som har anlagt sagen, i det mindste en del af sin sag. Dansk Erhverv ser et stort behov for at få EU-Domstolens dom undersøgt nærmere, understreger vigtigheden af et sådant arbejde.

Danmark tabte kampen om at få afskaffet EU's mindstelønsdirektiv, men det udlægges alligevel som en halv sejr for danskerne – og en hel sejr for resten af Europa, skriver Thomas Flensburg og Karin Axelsson i denne analyse.

De andre lande forstår dybest set ikke Danmark

C-19/23, Danmark mod parlamentet og Rådet (Mindstelønssagen)

Domstolen om om direkte indgriben:

- Enig med DK i, at tidligere praksis (bl.a. Impact og Del Cerro Alonso) angik retsakter, der modsat mindstelønsdirektivet ikke vedrørte « lønforhold »
- → Men intet i denne praksis indikerer, at en retsakts « mere eller mindre tætte forbindelse » har betydning for vurderingen af, om der foreligger « direkte indgriben » (Præmis 69-70).
- Unionens kompetence ikke kan anses for automatisk at være udelukket, blot fordi en retsakt vedrører « løn » (Præmis 70).
- **EU-forfatningsretlig logik i præmis 71:** *«EU-lovgivers evne til at virkeliggøre de social- og arbejdspolitiske mål, som er fastlagt i artikel 151, stk. 1, TEUF, og mere generelt til at gennemføre den sociale dimension af integrationen i EU [ville] blive alvorligt svækket, hvis EU-lovgiver var forhindret i at vedtage foranstaltninger, som i praksis har positive indvirkninger på eller kan påvirke lønniveauet positivt,*

C-19/23, Danmark mod parlamentet og Rådet (Mindstelønssagen)

EU-Domstolen bekræfter i det væsentlige direktivets gyldighed

Enkelte bestemmelser blev annulleret. Resten af direktivet består.

Direktivet fastsætter procedurer, rammer og kontrolmekanismer – ikke konkrete lønniveauer.

EU kan regulere processer omkring lønforhold, så længe reglerne ikke direkte bestemmer lønnen.

Forsikringer i direktivet betyder noget!

Principiel dom på EU's sociale område

**C-797/23,
Meta Platforms**

C-797/23, Meta Platforms

Præjudiciel forelæggelse fra italiensk forvaltningsdomstol (TAR Lazio) – Store afdeling

DK deltog – argumenterede for IT implementering i overensstemmelse med EU-retten

Spørgsmål om implementeringen af DSM-direktivets art. 15 i italiensk ophavsretslov

Italien havde implementeret art. 15. samt tildelt presseudgivere yderligere beskyttelsesmekanismer

- Ret til kompensation for platformes brug af deres publikationer.
- Oplysningspligt, forhandlingspligt for platformene.
- Italiensk tilsynsmyndighed (AGCOM) bestemmer kriterier for størrelse af kompensation.

Perspektiv: Lignende model i DK

DSM-direktiv implementeret ved ophavsretslovens § 69 a, suppleret af § 29 a

- Giver platforme mulighed for at aftale brug af pressepublikationer med aftalelicensvirkning med en kollektiv forvaltningsorganisation.
- Forvaltes af DPCMO (Danske Pressepublikationers Kollektive Forvaltningsorganisation) og Ophavsretslicensnævnet er kompetent til, med aftalelicensvirkning, at fastslå størrelsen af vederlaget.

C-797/23, Meta Platforms

Dommen bekræfter i overensstemmelse med GA, at den italienske implementering er forenelig med EU-retten

indrømmer MS en skønsmargin ved implementering af DSM-direktivets art. 15

- Kræver at implementering er forenelig med arten og omfanget af rettighederne i kontekst af de mål der forfølges ved implementeringen.
- National implementering, må ikke fratage presseudgiver muligheden for at nægte tilladelse eller for at give tilladelse gratis.
- Forudsætning for anvendelse af betalings- og forhandlingspligt, at der er en faktisk eller påtænkt anvendelse af pressepublikationer.

C-797/23, Meta Platforms

Domstolen balancerer konflikter mellem Charteret;

- art. 11, stk. 2 (mediefrihed og mediepluralisme)
- art. 16 (fri erhvervsudøvelse/kontraktfriheden)
- art. 17, stk. 2 (beskyttelse af immaterielle rettigheder).

Kommer frem til at balance fx kan opnås ved at indfører forpligtelser som dem i italiensk ret, og acceptere dermed betydelige regulatoriske indgreb.

Forpligtelserne pålagt platformene bidrager til at udligne magtforholdet mellem presseudgivere og platformene.

Konklusion: Domstolen accepterer intensiv regulering af private forhandlinger mellem platforme og rettighedshavere med henblik på at fremme mediepluralisme og afhjælpe ubalancer i forhandlingsstyrken mellem parterne. Dommen bekræfter, at regulatoriske mekanismer svarende til dem, der kendes fra dansk ret, kan rummes inden for DSM-direktivets art. 15.

C-767/23, Remling

C-767/23, Remling

Præjudiciel forelæggelse fra den nederlandske Raad van State (Øverste forvaltningsdomstol) om EU-rettens krav til nationale domstoles begrundelse ved afslag på præjudiciel forelæggelse iht. art. 267, stk. 3

Sagens kerne: Kan en national ret i sidste instans, som beslutter ikke at forelægge, undlade at angive hvilken af de tre CILFIT-undtagelser, der finder anvendelse i den konkrete sag?

Baggrund: Raad van State givet adgang til i visse udlændingeretlige sager at træffe afgørelse med brug af følgende "summariske begrundelse", herunder også i sager, hvor der er anmodet om præjudiciel forelæggelse:

"Appellen medfører ikke, at [førsteinstansrettens] afgørelse ophæves. Det er ikke nødvendigt at anføre yderligere begrundelser for denne konstatering.

Appelskriftet indeholder således ikke nogen spørgsmål, som kræver besvarelse af hensyn til retsenheden, retsudviklingen eller retsbeskyttelsen generelt (udlændingelovens artikel 91, stk. 2)."

Raad van State realitetsbehandlede i **perioden 2020-2023 11047** sager. I **85% af sagerne** blev den summariske begrundelse anvendt.

C-767/23, Remling

EU-Domstolen (Store Afdeling) minder om vigtigheden af "dommerdialogen" iht. TEUF art. 267 →
En "*hjørnesten i det domstolssystem, der er indført ved traktaterne*".

En national ret i sidste instans skal "**på eget ansvar, uafhængigt og med den fornødne omhu**" vurdere, om der er pligt til at forelægge, eller om én af de 3 situationer i CILFIT-dommen er tilstede.

EU-Domstolen om begrundelseskravet: Er der tale om én af de 3 situationer i CILFIT-dommen, skal den nationale ret i alle tilfælde i afgørelsen "specifikt og konkret" redegøre for grundene til, at betingelserne i CILFIT er opfyldt.

Hensyn til **god retspleje og kortere sagsbehandlingstider ved retterne** kan ikke begrunde lempede regler for retternes begrundelse såsom dem i NL.

Konklusion: TEUF art. 267, stk. 3, og Chartrets art. 47 til hinder for brug af summariske begrundelser som dem i NL.